

CONTROLUL ULTERIOR VĂMUIRII ÎN REPUBLICA MOLDOVA: ASPECTE CONCEPTUALE ȘI COMPARATIVE

Andrei CIGODARI

CZU: 349:339.543(478)

cigodariandrei@gmail.com

The purpose of writing the paper, was to analyze prospects for improving the customs control system later by developing digitization in terms of ensuring the economic security of the Republic of Moldova. Methods of analysis and synthesis with elements of forecasting, research of theoretical provisions and recommendations that could contribute to the improvement of the postvamal control mechanism, to study the system of subsequent national customs control and international practices customs control after the release of goods.

Economia Republicii Moldova este o economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă. Pasiunea nesățioasă pentru profit „*Auri sacra fames*” determină întotdeauna activitatea comercianților, trăsătură atribuită tuturor comercianților de rea credință care prin diferite metode încearcă să se eschiveze de la plăți. Din aceste considerente, controlul vamal are menirea de a apăra interesele statului la perceperea drepturilor de import/export la trecerea mărfurilor peste frontiera vamală.

Urmare a studiilor sistemului vamal, examinarea fizică 100% creează un mediu propice pentru practicile corupte ce diminuează bugetul de stat. Conform art.131 Cod fiscal al RM, organul vamal este abilitat cu atribuții de administrare fiscală. Potrivit art.154 alin.(2), organele vamale exercită drepturi ce țin de asigurarea stingerii obligațiilor fiscale aferente trecerii frontierei vamale și/sau plasării mărfurilor în regim vamal potrivit Codului vamal, precum și altor acte normative adoptate în conformitate cu acestea.

Codul vamal al Republicii Moldova, nr.1149 din 20.07.2000, a statuat în art.1 pct.21¹⁾ **controlul ulterior** – verificarea informațiilor din declarația vamală și din documentele însoțitoare, verificarea existenței și conformității documentelor prevăzute pentru derularea unei destinații vamale sau regim vamal, examinarea contabilității și a tuturor documentelor și datelor sub orice formă, inclusiv computerizată, care se raportează la operațiunile privind mărfurile provenite din comerțul internațional ori la alte operațiuni comerciale anterioare sau ulterioare implicând aceste mărfuri, verificarea mărfurilor, în cazul în care acestea pot fi identificate, a mijloacelor de transport, încăperilor și spațiilor de depozitare

Controlul ulterior se bazează pe administrarea riscurilor, este efectuat imperativ în scopuri vamale în vederea asigurării aplicării corecte a legislației și confirmării sau infirmării conformării declarantului la aceasta și este efectuat de organele vama-

le, potrivit procedurii stabilite de Guvern, prin auditul post-vămuire sau reverificarea declarației vamale, pe o perioadă ce nu depășește termenul de prescripție de patru ani.

În Republica Moldova controlul ulterior, conform Hotărârii de Guvern nr.1000 din 17.10.2018 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de realizare a controlului ulterior, activitatea de control ulterior se organizează și se desfășoară în baza politicii de control anuale, a planurilor anuale de control, controalele inopinate care constau în reverificarea declarațiilor vamale și auditul post-vămuire. Totodată, în art.185 (Controlul vamal și formele lui) al Codului vamal al Republicii Moldova se menționează: controlul vamal este efectuat de colaboratorul vamal și constă în controlul ulterior al declarației vamale (lit.e¹) și auditul post-vămuire (lit.f¹)).

Dicționarul explicativ al limbii române definește cuvântul *audit* ca examinarea profesională a unor informații cu scopul de a exprima o opinie responsabilă și independentă în raport cu un anumit standard.

Identificarea țărilor controlului ulterior prin audit post-vămuire sunt:

1. Schimbarea unei poziții tarifare cu altă poziție cu taxe vamale mai mici;
2. Schimbarea originii mărfurilor pentru a fi scutite de taxa vamală;
3. Identificarea regimului vamal cu impact economic în care s-ar fi produs o fraudare;
4. Valoarea în vamă:
 - Nedecларarea pe deplin a tuturor elementelor constitutive ale valorii în vamă;
 - Subevaluare în scopul diminuării drepturilor de import datorate sau evitarea unor restricții la import;
 - Supraevaluare: spălare de bani, restituiri de taxe la export, evitarea legislației fiscale ș.a.

În conformitate cu Convenția de la Kyoto privind simplificarea și armonizarea procedurilor vamale, la care R.Moldova a aderat pe 22 aprilie 2003 conform legii RM nr.29-XV din 13 februarie 2003, și anume: în conformitate cu standardul 6.2 din Capitolul 6, controlul vamal ar trebui să fie în conformitate cu oportunități la minimum necesar pentru a asigura conformitatea legislației vamale. Conform aceleiași Convenții de la Kyoto, controlul vamal după eliberare trebuie efectuat pe baza metodelor audit.

Una dintre formele de control ulterior este reverificarea din nou a declarației vamale. Acest control se efectuează în biroul autorității vamale și constă în reverificarea declarației vamale, după eliberarea mărfurilor, a corectitudinii și completitudinii informațiilor specificate în declarația vamală, a disponibilității și conformității documentelor justificative atașate acesteia, precum și a altor documente legate de operațiunile verificate, care sunt distribuite autorității vamale de către alte autorități ale statului și/sau instituții internaționale conform tratatelor internaționale ratificate de Republica Moldova.

Auditul vamal al țărilor străine este promițător ca formă a controlului ulterior vămuirii, deoarece combină toate principiile-cheie ale Standardelor Convenției de la Kyoto și Cadrul de standarde pentru Facilitarea securității comerțului mondial (tehnologiile informaționale, notificarea preliminară, departamentală și nedepartamentală prin interacțiune).

Trebuie remarcat faptul că în țările europene au fost stabilite principalele direcții de control vamal după eliberare, care sunt realizate pe baza statisticilor de stat și infracțiunilor detectate de secția analiza riscurilor. Conform legislației europene, operatorii economici autorizați (AEO) sunt clasificați ca participanți „*bona fide*” la activitatea economică străină; prin urmare, auditul în legătură cu AEO se desfășoară extrem de rar.

Analizând normele europene am constatat că în ele nu se regăsește o înțelegere clară a calendarului inspecțiilor vamale, spre deosebire de legislația vamală a Republica Moldova, unde acestea sunt reglementate. Astăzi, provocările la care sunt expuse organele vamale din întreaga lume, inclusiv cele din Republica Moldova, sunt numeroase și diverse, iar fără o dezvoltare a acestora este evidentă o stagnare a întregului domeniu economic al țării. Forță motrice a dezvoltării date o considerăm capacitatea organelor vamale naționale de a se adapta rapid și eficient la acele transformări ce au loc atât în interiorul țării, cât și în afara acesteia.

Astfel, pentru a face față provocărilor actuale se simte necesitatea de a dezvolta sistemul vamal național prin prisma obiectivelor stabilite în principalele documente de politici naționale, dar și a angajamentelor asumate față de partenerii internaționali și care constă, după părerea noastră, în consolidarea capacităților instituționale în domeniul vamal, prin care se înțelege acel curs de dezvoltare sau de dobândire a abilităților, competențelor, instrumentelor, proceselor și resurselor necesare pentru a îmbunătăți capacitatea administrației de a îndeplini funcțiile ce-i sunt atribuite și atingerea obiectivelor trasate.

Omenirea a pășit în secolul XXI cu o serie de probleme nerezolvate în trecut, una dintre temele științifice special de acute fiind realizarea dreptului, abordare exprimată prin implementarea modelelor juridice de dezvoltare și de protecție atât a relațiilor interne ale unei singure societăți, cât și a relațiilor internaționale la nivel mondial.

Una dintre temele-cheie ale cooperării internaționale în domeniul vamal este unificarea și armonizarea sistemelor juridice naționale în domeniul activității vamale a procedurilor vamale, în scopul simplificării și accelerării trecerii persoanelor care transportă mărfuri și vehicule prin frontierele vamale ale statelor.

Soluționarea acestei provocări poate fi realizată prin utilizarea diferitelor mijloace juridice internaționale, și anume – elaborarea convențiilor vamale internaționale, care ar viza stabilirea unei reglementări juridice comune și uniforme a procedurilor vamale în statele membre și a celor aflate în procesul de integrare europeană.

Acest lucru poate necesita o schimbare fundamentală a mentalității pentru administrațiile vamale care au văzut în mod tradițional sectorul privat mai degrabă ca adversar decât partener.

De asemenea, necesită angajamentul de integritate atât din partea vamală, cât și a comunității comerciale. Aceste schimbări nu pot fi ușor implementate, ele necesită planificare strategică și angajament politic.

Bibliografie:

1. ȚURCAN, P., ERHAN, I., CIOBANU, O., ROTUNDU, E. *Drept vamal*: Note de curs. Chișinău: CEP USM, 2016.
2. ERHAN, I. *Statutul juridic al organelor vamale în Republica Moldova*: Monografie. Chișinău, 2015.
3. ERHAN, I., CÂRNAȚ, T. *Drept vamal comunitar*. Chișinău: Print-Caro SRL, 2011.
4. CIOBANU, O. *Controlul vamal*: Note de curs. Chișinău, 2016.
5. Serviciul Vamal al RM. Programul strategic Vama 2020. Chișinău, 2019.
6. OBREJA, E., GÂSCĂ, V., CALENIC, N. *Activitatea vamală în Republica Moldova și fenomenul corupției*. Chișinău, 2003.
7. MLADEN, C. *Drept vamal: Auxiliar curricular pentru specialitatea lucrător vamal*. București: Editura Economică, 2000.
8. MINCU, G. *Politica comercială a Republicii Moldova: cerințe de import-export în comerțul cu UE*. Chișinău, 2008.
9. GUREU, V., GALINA, P. *Drept Vamal*: Note de curs. Chișinău, 2016.
10. MLADEN, C. *Drept vamal românesc și comunitar*. București: Editura Economică, 2003.
11. STATI, V. *Infracțiuni economice*: Note de curs. Chișinău: CEP USM, 2014.
12. STOICA, C., MARINOIU, A.-M. *Politica vamală. Comerț liber și echitabil prin politica vamală*. București, 2009.
13. Codul vamal al Republicii Moldova, nr.1149 din 20.07.2000.
14. MOLDOVAN, A.T. *Drept vamal*. București: C.H. Beck, 2006.
15. PASAT, A.O. *Drept vamal al Republicii Moldova*. Note de curs. Galați: Zigotto, 2013.
16. CARAIANI, Gh., CAZACU, C. *Vămuirea mărfurilor de export-import*. București, 1996.
17. CARAIAN, Gh. *Reglementări interne și internaționale privind vămuirea mărfurilor*. București, 1997.
18. КРУГЛОВ, А.С. *Основы таможенного дела*. Выпуск 3. *Экономическая деятельность таможенных органов*. Москва, 1996.
19. НАКУ, А.А. *Таможенное право ЕС*. Учебное пособие. Москва, 2003.

Recomandat

Ianuș ERHAN, dr., conf., univ.